

ו' אב, תשס"ג
4 אוגוסט, 2003

מספרנו: HOR83.doc ש

אל:
תפוצה: א', נצ(1), ב'(3), ג'(1), ד'(3), ו'

חוזר מס הכנסה מס' 13/2003 – משפטית

בנושא: דיון בערעורי מס הכנסה במקביל להליכים פליליים
עמ"ה 1061/00 טכנורקס בע"מ נגד היחידה הארצית לשומה

כללי

על פי הוראת ביצוע 12/93, פקיד שומה אינו מנוע מלנהל את הליכי השומה האזרחיים, גם אם במקביל מתקיימים הליכים פליליים נגד הנישום. במקרים שונים בקשו נישומים לעכב את ניהול ערעור מס הכנסה בשל קיומם של הליכים פליליים במקביל.

בעמ"ה 1061/00 טכנורקס בע"מ נגד פ"ש היחידה הארצית לשומה, (פורסם בפד"א כ"ט עמוד 586 ואילך), דחתה כב' השופטת ברכה אופיר-תום את בקשתה של העוררת לעכב את ניהול ההליך האזרחי בבית משפט, לרבות הגשת נימוקי הערעור (להלן – ההליך האזרחי) עד לסיומו של ההליך פלילי.

עובדות פסק הדין:

המערערת ביקשה לדחות את מועד הגשת נימוקי הערעור על ידה, כשבמקביל היא מבקשת לעכב את ההליכים בערעור מאחר שמתנהלת נגדה חקירה פלילית, שעשויה להוביל לכתב אישום נגדה.

העוררת ביססה את בקשתה על שלושה טיעונים עיקריים:

א. רתיעת הפסיקה מקיום בו זמני של שני הליכים מקבילים באותה פרשה – אזרחי ופלילי.

ב. ההליך האזרחי עלול להביא לפגיעה בזכותו של הנישום לחסיון מפני הפללה עצמית, לרבות זכות השתיקה והזכות להימנעות מחשיפת קו הגנה, העומדות לו בהליך הפלילי.

ג. עקרון יעילות הדיון: הרשעה או זיכוי בהליך הפלילי עשויים לצמצם את הדיון בהליך האזרחי.

החלטת ביהמ"ש:

ביהמ"ש דחה את שלושת הטענות, שהעלתה העוררת, מן הנימוקים הבאים:

א. בהתבסס על פסיקה של ביהמ"ש העליון, אין בסיס לטענה לפיה יש לעכב הליך אזרחי עד לסיום ההליך הפלילי, בכל מקרה בו מתנהלים שני ההליכים במקביל באותו עניין. העיקרון הוא כי מערכת המשפט צריכה לשאוף לכך שמשפטים יתנהלו כסדרם ובמועד שנקבע להם וכי לא יתפתח נוהג של דחיות מיותרות ללא צורך. ניתן לחרוג מכך כשבבסיס הבקשה לעיכוב ההליכים עומדים שיקולים כבדי משקל היורדים לשורשה של מלאכת עשיית המשפט.

ב. החושש מהפללה עצמית רשאי לעשות שימוש בחיסיון מפני הפללה עצמית ולהימנע מגילוי כל ראיה במשפט האזרחי העלולה להפלילו במשפט הפלילי. זכות השתיקה, ובכללה הזכות שלא לחשוף קו הגנה – הנגזרת ממנה, עומדת לנאשם במשפט פלילי או לחשוד בחקירה, ומוגבלת לכך. מחוץ למסגרת המשפט הפלילי והחקירה, דין הנאשם או החשוד הוא כדין כל אדם. כלומר, עומדת לו הזכות לחסיון מפני הפללה עצמית, אך לא זכות השתיקה.

ג. במקרה הנדון לא תהיה תועלת ולא יהיה חסכון בזמן בעצם הקפאת ההליך האזרחי, כיוון שבחלקו הוא אינו קשור להליך הפלילי, והדיון בו ידרש ממילא. השאלה העומדת לדיון בהליך האזרחי היא המלאכותיות של העסקה הנדונה או היותה עסקה בדויה. תחומי העסקה הבדויה והעסקה המלאכותית הם נפרדים ומוגדרים: לעסקה הבדויה תהיה נפקות הן במישור הפלילי והן במישור האזרחי, בעוד שהעסקה המלאכותית מוגבלת למישור האזרחי בלבד, מבלי שתהיה לה השלכה על המישור הפלילי.

כמו כן זיכוי העוררת בהליך הפלילי, אם יהיה כזה, אין בו כדי להשליך על המישור האזרחי ועל שאלת מלאכותיות העסקה, שכן גם עסקה שאיננה בדויה יכולה להיות עסקה מלאכותית.

הנחיות לפעולה:

על פי הוראת ביצוע 12/93, אין לעכב את ההליכים האזרחיים, לרבות הוצאת צו, אף שננקטים במקביל הליכים פליליים.

במהלך הטיפול השומתי על המפקח המטפל לפנות למשרד פ"ש חקירות החוקר את התיק, ולפי העניין גם לפרקליטות, לקבלת כל החומר הנוגע לתיק, כגון דו"ח גמר חקירה, עדויות וכו'. את החומר כאמור יש להעמיד לרשות פקיד השומה האזרחי, למעט במקרים בהם קיים חשש שחשיפתו תפגע בקיום ההליך הפלילי.

עריכת השומה תעשה עפ"י כל הממצאים שנתגלו ע"י היחידה החוקרת. במקרים חריגים כאשר הוחלט להגיע להסכם עם הנישום על סכומים נמוכים יותר מאלו המופיעים בדוח גמר החקירה, חובה להיוועץ עם פקיד שומה חקירות והרפרנט המשפטי.

יודגש כי אין מקום להענות לבקשות לדחיית מועדים במסגרת ניהול התיק האזרחי, הן המועדים להגשת נימוקי הערעור והן המועדים לדיונים בביהמ"ש, מהטעם של קיום הליך פלילי במקביל, אלא במקרים מיוחדים ולאחר היוועצות עם הלשכה המשפטית ועם הפרקליטות.

ב ב ר כ ה

נציבות מס הכנסה ומיסוי מקרקעין